

Тема: Подільність натуральних чисел (повторення)

Опорний конспект

ПОДІЛЬНІСТЬ НАТУРАЛЬНИХ ЧИСЕЛ

ДІЛЬНИКИ І КРАТНІ

Якщо натуральне число a ділиться націло на натуральне число b , то

число a називають **кратним** числа b

число b називають **дільником** числа a

Число 12 — кратне числа 3.
Число 3 — дільник числа 12.

ОЗНАКИ ПОДІЛЬНОСТІ

якщо запис цього числа закінчується парною цифрою

якщо сума його цифр ділиться націло на 3

якщо запис цього числа закінчується цифрою 0 або цифрою 5

якщо сума його цифр ділиться націло на 9

2

5

3

9

10

Натуральне число ділиться на

якщо запис цього числа закінчується цифрою 0

ПРОСТІ ТА СКЛАДЕНІ ЧИСЛА

Просте число має тільки два натуральні дільники: одиницю і саме це число

Складене число має більше ніж два натуральні дільники

Число 1 — ні просте, ні складене.

Число 2 — єдине парне просте число

Ознаки подільності	
Дільник	Ознака
2	Закінчується однією з цифр: 0, 2, 4, 6, 8
3	Сума цифр ділиться на 3
4	Дві останні цифри нулі або утворюють число, що ділиться на 4
5	Остання цифра 0 або 5
6	Одночасно виконуються ознаки подільності на 2 і на 3
7	Різниця між числом десятків і подвоєною цифрою одиниць ділиться на 7
8	Три останні цифри нулі або утворюють число, що ділиться на 8
9	Сума цифр ділиться на 9
10(100)	Остання цифра нуль(дві)

Розклад числа на множники, у якому всі множники — прості числа, називається **розкладом числа на прості множники**.

Задача 1. Розкладіть на прості множники число 210.

Розв'язання.

$$\begin{array}{r|l}
 210 & 2 \\
 105 & 3 \\
 35 & 5 \\
 7 & 7 \\
 1 &
 \end{array}
 \quad
 210 = 2 \cdot 3 \cdot 5 \cdot 7$$

Найбільшим спільним дільником двох чисел називається найбільше число, на яке ділиться кожне з даних чисел.

Запам'ятайте!

Правило знаходження НСД

Щоб знайти НСД двох чисел:

- 1) розкладіть дані числа на прості множники;
- 2) знайдіть добуток спільних дільників даних чисел.

Задача 2. Знайдіть НСД чисел 18 і 45.

Розв'язання.

$$\begin{array}{r|l}
 18 & 2 \\
 9 & 3 \\
 3 & 3 \\
 1 &
 \end{array}
 \quad
 \begin{array}{r|l}
 45 & 3 \\
 15 & 3 \\
 5 & 5 \\
 1 &
 \end{array}
 \quad
 \begin{array}{l}
 18 = 2 \cdot \underline{3} \cdot \underline{3} = 2 \cdot 3^2 \\
 45 = \underline{3} \cdot \underline{3} \cdot 5 = 3^2 \cdot 5 \\
 \text{НСД}(18, 45) = 3^2 = 9
 \end{array}$$

Висновок: $\text{НСД}(18, 45) = 3^2 = 9$.

II спосіб знаходження НСД чисел

Розкладемо кожне з чисел на прості

множники: $\text{НСД}(60; 84; 108) = 2 * 2 * 3 = 12$

60 | 2
30 | 2
15 | 3
5 | 5
1

84 | 2
42 | 2
21 | 3
7 | 7
1

108 | 2
54 | 2
27 | 3
9 | 3
3 | 3
1

$$\text{НСД}(128; 242) = 2$$

128 | 2 ✓
64 | 2
32 | 2
16 | 2
8 | 2
4 | 2
2 | 2
1

242 | 2 ✓
121 | 11
11 | 11
1

Випишіть числа,
кратні 9 і кратні 12

ЧИСЛО	КРАТНІ
9	9; 18; 27; <u>36</u> ; 45; 54; 63; <u>72</u> ; 81; ...
12	12; 24; <u>36</u> ; 48; 60; <u>72</u> ; 84; ...

Спільними кратними чисел 9 і 12 є числа 36; 72; ...
Найменшим спільним кратним є число 36

НАЙМЕНШИМ СПІЛЬНИМ КРАТНИМ
двох натуральних чисел називається найменше
натуральне число, яке ділиться на кожне з даних
чисел.

$$\text{НСК}(9; 12) = 36$$

$$\text{НСК}(124, 648) = 23 \cdot 31 \cdot 34 = 20088$$

124	2
62	2
31	31
1	

 $124 = 2^2 \cdot 31$

648	2
324	2
162	2
81	3
27	3
9	3
3	3
1	

 $648 = 2^3 \cdot 3^4$

972	2
486	2
243	3
81	3
27	3
9	3
3	3
1	

 $972 = 2^2 \cdot 3^5$

$\text{НСК}(648, 972) = 2^3 \cdot 3^5 = 1944$,
 $20088 > 1944$;
 Відповідь: $\text{НСК}(124, 648) > \text{НСК}(648, 972)$.

Робота з підручником

§ 1-5 (повторити)

Робота з інтернет ресурсами

<https://youtu.be/5xNKLKB5Ucg>

<https://youtu.be/UR7K6aM1e6E>

Домашнє завдання

§ 1-5 (повторити)

Розв'язування вправ

1. Знайдіть найбільший спільний дільник:
  - 1) НСД(6; 15) ; 2) НСД(18; 34); 3) НСД(14; 28)
  - 4) НСД(8; 15); 5) НСД(120; 150)

2. Знайдіть найбільший спільний дільник даних чисел, розклавши попередньо їх на прості множники:
  - 1) НСД(588; 630) 2) НСД (264; 396)
  - 3) НСД (1092; 2574)

